

CERCETAREA CONTEAZĂ, CERCETAREA SALVEAZĂ!

Conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI

Abstract

The importance of the research as expression of maturity of a field, or institution is obvious. The Municipal library has a consolidated tradition in research of the subjects specific for the infodocumentary, cultural, literary and historic fields. The achievements of the library, recognized by the research community are due to the BM potential to put goals that meet the Chisinau community expectations. The author notifies that the disponibility to research differs from branch to branch, from librarian to librarian. The author is building the article as a advocacy of the research, aimed to encourage/motivate the participation of the librarian in research.

Keywords: *scientific research, bibliographic research, library research, research vision, Bm research strategy, advantages of the research, librarian researcher.*

* * *

Noi, bibliotecarii, am devenit aproape imuni la profețiile vehiculate vis-à-vis de prezentul și viitorul bibliotecilor. Avocați, ca Umberto Eco, se anunță tot mai mulți, fapt care ne furnizează acel flux de putere ce ne ajută să trecem peste ele. Nu cred în profeții! Dar totuși, amintesc una, în contextul subiectului abordat astăzi, cu care sunt întru totul de acord. „Spațiile infodocumentare sunt amenințate cu căderea în predominanța nesemnificativului, dacă nu vor fi găsite modalități mai eficiente de a opera cu selectivitatea și cu personalizarea (cu referire la servicii și utilizatori) și dacă sistemele și structurile nu vor redese-

coperi și nu vor cultiva cu prudență forme superioare de exigență și elitism intelectual” (I. Stoica, *Puterea cărții. Numai cercetarea salvează*, p. 86). Cercetarea se înscrie în aceste forme superioare.

Cercetarea este atât consecința, cât și motorul dezvoltării, ea nu poate fi tratată decât ca o componentă indispensabilă a strategiilor de dezvoltare, fie pe plan general, fie într-un câmp specific, fie într-o instituție infodocumentară.

E banal să spun că dezvoltarea contemporană a cunoașterii este consecința organizării superioare a activităților de cercetare. Oricât de absolută ar părea această aserțiune, recunoașterea cercetării ca expresie a adevăratei maturități, a unui domeniu sau a unei instituții infodocumentare este evidentă!

BM are, din punctul meu de vedere, o tradiție consolidată în cercetarea obiectivelor specifice. Mai mult, BM și-a asumat obiective specifice ale domeniilor infodocumentar, cultural, literar, istoric. Totuși, disponibilitatea pentru cercetare este diferită de la o instituție la alta, dacă ne referim la nivelul național, și la fel de diferită dacă ne referim la BM cu totalitatea componentelor ei. Investiția în cercetare și ea este diferită, dar la fel este expresia maturității instituționale. Doar instituțiile mature investesc în cercetare! Asta s-a văzut explicit în **Planul cumulativ de cercetare** pe care cu atâta greu l-a compilat BNRM și care promitea o discuție pe marginea acestui subiect...

Cu părere de rău, nu avem, nu există un model unic în cercetarea infodocumentară în RM; nu avem, nu există un model de strategie valabil. Noi, la BM, însă dorim s-o avem! Să avem strategia și modelul nostru, modelul „Hasdeu”. Suntem pe aproape... Sper, cu ajutorul Dvs., s-o facem!

Bibliotecarii au profesia cea mai apropiată de cercetători. Căci ei sunt în sânul, în mediul informațiilor. Și să fim doar mediatori? Și totuși, puțini înțeleg rostul cercetării în biblioteci. Încă ne caracterizează, la o privire de ansamblu, refuzul de a beneficia de pe urma cercetării, refuzul de a fi surprins de rezultate, de descoperire, de însuși procesul de explorare și lipsa apetitului de a ne reinventa. E o alegere conștientă? Mai degrabă e o inerție care a cuprins domeniul, și-i determină să nu-și părăsească zona de confort (trăim și așa, nu ne mai trebuie bătaie de cap) și tot așa...

Ce-i de făcut? Ne transformăm într-un bibliotecar-cercetător! E dificil? NU!

Păsările colibri se hrănesc în timp ce se deplasează. Așa ar trebui să facă și bibliotecarii. În bibliotecă, orice experiență, orice observație, orice conflict poate fi subiect de cercetare. Trebuie doar să acumulăm informații, să le asimilăm, să le analizăm, pe măsură ce le găsim, în timp ce le intermediem...

Am descoperit că dacă nu citesc o nouă carte sau o revistă nouă, dacă nu explorez o pagină web, un blog despre care mi-a vorbit cineva sau nu am citit despre acestea în următoarele 48 de ore de la momentul respectiv, atunci nu o voi face deloc. Mereu apare altceva, altă sursă de informații (și mai bună!) își ridică căpșorul.

Cu toate acestea, dacă citim și analizăm informațiile pe măsură ce își fac apariția, obiceiurile de a ne alimenta se vor îmbunătăți. Am putea spune că ne dezvoltăm gusturi mai bune, din moment ce informațiile depozitate ne ajută să dăm formă și să optimizăm cercetări și analize viitoare.

Dacă ți se pare dificil să te transformi într-un bibliotecar-cercetător, cere mentorat!!! Doar aici prezenți sunt Colesnic, Răileanu, Pilchin, Fonari, Frișcu, Pohilă, Țurcan, Goian, Kulikovski... Dacă fiecare va mentora doi bibliotecari, vor deveni cercetători 18, plus cei care au abilități de cercetare, știi cum se face cercetarea – iarășii vreo 18. Deci, suntem 36! Mai adăugăm 18 care au făcut masterat... suntem deja 54!!! Mai mulți decât structuri la BM!

Ar trebui să fie fiecare filială, fiecare departament, serviciu o parte a efortului BM de cercetare???... Da! Diferențiat! Unii cercetează, se bucură de rezultate, obțin apreciere și recunoaștere. Alții fac ce trebuie să facă un bibliotecar! Să comunice știința! S-o promoveze!

Un exemplu de Guy Kawasaki: *„Dacă nu putem ajunge la sursele care te interesează prin intermediul calculatorului, internetului... japonezii ne sfătuiesc să... aplicăm «metoda tradițională»: găsește un bibliotecar-cercetător și împrietenește-te cu el. Bibliotecarii cercetători lucrează atât pentru mari companii, cât și în bibliotecile publice. Vei fi uimit să vezi ce pot afla pentru tine asemenea oameni, datorită cunoștințelor pe care le dețin și accesului la cărți, reviste, baze de date electronice, baze de date proprii”* [4, p. 89].

Cercetarea e un atu al diferențierii. Atâta timp cât alții nu au apetit, dorm, nu vor să-și părăsească zona de confort pe care le-o asigură rutina, cercetătorii explorează, urmăresc indici, privind ansamblul sau detaliile, compară, descoperă și surprind... pe alții și pe ei înșiși. **Să fii surprins este o alegere conștientă a cercetătorilor!**

Se zice că cercetarea este un proces solitar, noi însă vorbim de instituția bibliotecară... Cercetarea a fost o activitate colaborativă, cumulativă și socială, prin care oameni cu aptitudini, puncte de vedere și cunoștințe diferite împărtășesc și dezvoltă ideii.

Cercetarea contează pentru bibliotecă:

- în arile în care se manifestă, produce schimbări vizibile adjuccând prețuiri, respect;
- adaugă capital social bibliotecii, dizolvă similaritatea;
- practică consistent, sistemic se dezvoltă într-un component al culturii instituționale;
- îți dă posibilitatea să descoperi care este următorul pas;
- cercetarea e un atu al diferențierii.

Nu cred că cineva mai pune la îndoială nevoia de cercetare în structurile infodocumentare. Bibliotecile care fac cercetare contribuie la dezvoltarea generală a culturii. Specialiștii spun că bibliotecile pot ieși din criza profundă prin care trec, doar prin ridicarea cercetării la nivelul general de dinamism și rigoare. Rezultatele, bune, înregistrate de BM, recunoscute de comunitatea de cercetători, se datorează **potențialului BM de obiectivare a expectanțelor comunității chișinăuiene, pe care a reușit să-l dezvolte și să-l afirme**. Am lăsat, în urmă, nivelul inițiativelor cu orientare istoricistă și culturologică. Am găsit forța de a identifica, a urmări și a susține obiective cu semnificație importantă în dezvoltarea literară, culturală, biblioteconomică, sporind contribuția BM la dezvoltarea cunoașterii. Mai mult, rezultatele înregistrate de către BM au spart gândirea restrictivă față de potențialul de cercetare al bibliotecilor.

Teoreticienii consideră necesare două categorii de cercetări: fundamentale (care acoperă zone neexplorate încă – domeniul nostru are multe zone neacoperite...) și manageriale (studii cu privire la utilizarea instrumentelor...). Am încercat să clasific publicațiile BM în aceste trei categorii, din totalul de peste 300 de publicații ale BM „B.P. Hasdeu”:

Categorie	Cantitate
Fundamentale generale	9
Fundamentale specifice domeniului	70
Manageriale	32

Cercetarea în bibliotecă, susține prof. Ion Stoica, trebuie integrată în strategii, trebuie organizată, condusă, finanțată, exploatată și regenerată permanent (p. 88). Cercetarea reprezintă zona cea mai generativă a strategiei oricărui domeniu de activitate și motorul cel mai important al calității reale.

Organizațiile și oamenii, asemeni șerpilor (suntem în anul șarpelui și să-l pomenim), sub presiunea schimbărilor, trebuie să-și schimbe pielea pentru a renaște și a merge mai departe. Putem sau rămânem în continuare cărăuși sau intermediari informaționali? Lumea evoluează și în evoluția sa se debarasează de intermediari, de cărăuși. Cercetarea este salvarea! Creați o cultură a cercetării în bibliotecile Dvs. sau contribuiți, prin activități, pe potriva potențialului Dvs., la consolidarea culturii de cercetare a BM.

Cultura cercetării

Cultura cercetării în bibliotecă se bazează pe patru elemente:

1. **Gândirea colaborativă** (asigurată prin conjugarea capitalului intelectual, capitalului emoțional și a capitalului social al bibliotecii, precum și prin valori).
2. **Lărgirea granițelor** (asigurată prin profunzimea și proporția relațiilor din cadrul bibliotecii, profunzimea și proporția relațiilor bibliotecii cu domeniul profesional).
3. **Scopul stimulator** (asigurat prin susținerea energiei necesare cercetării prin intermediul unor întrebări, viziuni și sarcini stimulative).

4. Capacitatea productivă (asigurată prin proporția în care angajații bibliotecii reușesc să dobândească competențe și abilități de cercetare și de cum conducerea apreciază talentul, competența și abilitățile de cercetare, de cum conducerea își asumă angajamente, cum asigură sincronizarea activităților și impune ritmuri).

Cultura se constituie în timp, nu prin ordine ale direcției, nu poate fi controlată și direcționată. Dar apariția culturii de cercetare poate fi influențată de conducerea bibliotecii modelând contextul (prin designul structurilor, practicilor, proceselor, sarcinilor, prin propriile abilități și comportamente, prin dezvoltarea capacităților angajaților, în special, în ceea ce privește disponibilitatea de a contribui la procesele de cercetare și de lărgire a granițelor).

Cultura cercetării dispăre în momentul în care oricare dintre aceste patru elemente începe să se erodeze. Dar la aceasta va mai lucra DSC, conducerea BM, unele din acțiunile de dezvoltare și consolidare ale culturii sunt programate în **Planul de activitate a DSC pentru semestrul II** al anului curent.

Oricine, dintre bibliotecari, se poate dezvolta și transforma într-un cercetător; oricine, dintre bibliotecari, poate participa la cercetare. Trebuie doar să avem capacitatea și dorința de a lucra cooperativ traversând granițele, de a fi un element care să contribuie la extinderea lor.

Contextul organizațional, practicile, procesele, valorile, comportamentul și premisele conducerii joacă un rol-cheie în ceea ce privește transformarea bibliotecarului, angajatului într-un bibliotecar-cercetător. Combinația dintre gândirea cooperativă, lărgirea granițelor și scopul stimulator poate avea ca rezultat apariția culturii de cercetare, care funcționează parcă de la sine și influențează benefic ati-

tudinea bibliotecarului față de cercetare, față de contribuția sa proprie la cercetare.

A trecut timpul în care cercetarea se făcea tăcut, reverențios și în izolare. A trecut timpul în care biblioteca era locul liniștit, sacru al cercetării. Au fost timpuri când bibliotecarul era savant, apoi au venit timpuri în care bibliotecarul s-a transformat într-un paznic al cărților, într-un intermediar.

Timpul de astăzi cere o bibliotecă dinamică, participativă, colaborativă, cu proceduri de lucru ademenitoare și interesante, cu implicații și contribuții la mișcarea valorilor culturale și științifice. Cum altfel ar putea să contribuie și să se manifeste ca expert, ca inițiator, ca cercetător, ca un comunicator al științei?

Încheiere

Două lecții învățate:

- 1) eschivarea (de la... sau nedorința de a practica, a participa la...) conduce la erodarea autorității și a cunoașterii profesionale;
- 2) cercetarea este inutilă dacă nu o împărtășim.

BM are scopuri care trebuie urmărite de toată suflarea ei, ajutând-o să se transforme într-o instituție și mai bună, ca rezultat al implicării noastre!

Referințe bibliografice

1. KULIKOVSKI, Lidia. *Activitatea de cercetare științifică, bibliografică și biblioteconomică, la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” : o sinteză aniversară*. În: Infoagarius. 2007, 1, 26-30.
2. KULIKOVSKI, Lidia. *Dimensiunea științifică a revistei de biblioteconomie și știința informării „BiblioPolis”*. În: BiblioPolis. Bibliografie (2002-2012). 2012, 46 (2012), 5 (serie nouă), 6 -17.
3. STOICA, Ion. *Puterea cărții*. Constanța : Ed. Ex Ponto, 2005. 232 p.
4. KAWASAKI, Guy. *Încântare. Arta de a influența sentimentele, gândurile și acțiunile celorlalți*. București : Publica, 2012, 280 p.